

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Vtrum totus Christus sit sub qualibet specierum parte?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

enim pupilla habet sub speciebus figuram, & rotunditatem organicam, quatenus ibi etiam eius partes taliter vniuntur inter se, vt propter talem vniionem, & tale temperamentum aliqua accidentia exigant occupare spatium rotundum: sic partes globi aurei propter talem vniionem, quam habent ad inuicem, & propter carentiam aliarum partium, & talem densitatem, & duritiem exigunt naturaliter occupare spatium rotundum; ergo non minus diceretur retinere suam figuram rotundam organicam, quam pupilla oculi de facto eam retineat.

39.

Secunda vero pars, quod scilicet aliqua alia artefacta neutram figuram retinerent sub speciebus, probatur in exemplo adducto crucis: cum enim crux constituitur per approximationem talem duorum lignorum, consequens est, vt sub speciebus panis, in quibus omnes partes crucis essent sibi æque proximæ, non esset magis figura crucis, quam alia; quia non esset aliqua vniio, vel aliquid aliud physicum exigens in actu primo ex se tale figuram magis quam aliam. Quod idem de mensa, scamno, & aliis similibus dicendum est: imo idem fortasse esset de imagine cereæ, quæ cum sit mollis, ex se non videtur magis exigere hanc figuram, quam illam; atque ideo nec organice fortasse retineret sub speciebus panis rationem imaginis, licet retineret tales vniiones partium inter se: quia cum eisdem vniionibus posset fortasse formari in aliam figuram. Sed de his satis.

SECTIO III.

Utrum totus Christus sit sub qualibet specie

40.
Suppositum
primum.
Concil.
Tridenti.

Philo.

Supponendum primo, totum Christum esse sub qualibet speciebus parte, separatione facta. Est de fide, vt constat ex Florentino in vniione Armen. ex Trident. sess. 13. cap. 3. & can. 3. & ex multis Patribus, quos afferunt Recentiores in presenti. Ad quod facit quod dicitur de Manna, quod erat figura Eucharistiæ, de quo refert Scriptura, quod qui plus collegerat, non habuit amplius; nec qui parauerat minus, reperit minus. Imo de semine coriandri (cui simile erat manna) refertur apud Philonem 2. *Allegor. Regum*, post medium, quod quamuis in minutas partes diuisum seminetur, tantundem excreuit de qualibet particula, quantum de integro grano, quia perfecta virtus saluatur in qualibet particula. Colligitur item ex facto Christi, qui consecratum calicem dedit discipulis diuidendum, vt singuli scilicet totum sanguinem biberent.

41.
Suppositum
secundum.

Prima ratio.

Secunda.

Supponendum secundo, etiam ante separationem esse totum Christum sub singulis partibus specierum; quod licet non sit tam expressum de fide sicut præcedens, est tamen omnino certum; & habetur fere expressum in Tridentino d. sess. 13. c. 3. in fine, & in cap. 1. *ubi pars*, de consecratione, dist. 2. & aliis. Et probatur facile; primo, quia si non esset totus Christus sub singulis partibus continuis, sed semel solum in tota hostia, ergo ideo quia omnes eius partes non possunt correspondere eidem spatio, ergo in exigua hostia non erit totus Christus: ad hoc enim etiam oportet ponere plures partes in eodem spatio. Secundo, quia si consecratur panis maior homine, Christus debet nimium dilatare, vt repleat totum illud spatium per vnicam præsentiam non replicatam; item nunc esset caput sursum, v. g. & pedes deorsum ex quo sit non omnibus partibus illius spatij rotundi correspondere corpus Christi, quia corpus humanum non potest habere talem situm, quo repleat spatium rotundum magnum,

nulla profus vacuitate relicta, nisi aliqua partes corporis ponantur in pluribus partibus illius spatij; vel nisi intelligamus ossa, & partes diores corporis Christi liquefieri, vt ad modum cereæ, vel melle possit recipere illam positionem rotundam hostiæ; quod indecens valde est.

Tertio, quia partes hostiæ separatæ singulæ continent totum Christum, ergo & ante separationem: Tertio, separatio enim non dat nouam consecrationem; item è contra, ponamus duos calices consecratos seorsim, & postea illas species coniungi; peto an per coniunctionem definat esse totus Christus sub singulis partibus? Si definit, ergo deficit veritas verborum consecrationis: nam de diuidia parte dictum fuerat esse totum sanguinem Christi. Si vero non definit, ergo iam tunc potest esse totus Christus sub partibus vnitis illius speciei, ergo posset etiam sub illis esse, licet vnica consecratione fuissent consecratæ. Dices, quando datur vnica consecratio, veritas verborum solum petit, quod in toto illo sit totus sanguis v. g. non quod in singulis partibus sit totus: sed contra, ergo etiam si separantur partes consecratæ, non debet per consecrationem poni totus sanguis sub singulis partibus; quia nec hoc exigebat veritas verborum.

Dicendum ergo est, totum Christum contineri sub singulis partibus specierum etiam continuis; nec aliud forsitan voluerunt Alciodoren, & Albertus, quibus opposita sententia communiter tribuitur; eos tamen excusat Vasq. *disp.* 188. c. 1. quia non dixerunt totum Christum non esse sub singulis partibus, sed non esse in illis ante separationem per plures præsentias, sed per vnā: quod quidem non pertinet ad materiam erroris; licet mihi probabilius sit, in singulis partibus specierum dari suam præsentiam partialem separabilem à præsentia, quæ est in aliis partibus; vt dixi supra *disp.* 6.

Contra hanc doctrinam insurgunt duæ difficultates; prima est, quia si totus Christus est in singulis partibus specierum: ergo cum partes specierum sint in infinitum diuisibiles, consequens est, vt Christus habeat infinitas præsentias, per quas illis omnibus corresponderet. Propter hanc forte difficultatem, Bonauentura, & alij dixerunt, Christum totum esse in partibus finitis, scilicet in eis solum, quæ attingunt minimum naturale requisitum ad consecrationem panis; Alij, licet talia minima naturalia non admittant, censent tamen, excogitari posse aliquam particulam panis adeo exiguam, vt licet habeat vere partes, non tamen possit diuidi, imo nec discerni ab homine, neque ab Angelo naturali virtute ob imperceptibilitatem partium: & sub huiusmodi particulis, quæ finitæ sunt, erit totus Christus, non tamen sub singulis earum partibus; quod dicunt sufficere ad saluandas loquutiones Patrum, de existentia Christi sub singulis partibus Eucharistiæ.

Re tamen vera hæc sententiæ non sunt probabiles; quia Patres in vniuersum loquuntur de omnibus partibus specierum quantumuis minimis. Deinde, quia si ponamus, hostiam habere septem particulas minimas, & diuideretur per medium, deberet diuidi vna particula minima, & in eius partibus diuisis, vel non maneret Christus, vel poneretur de nouo, cum antea non esset ibi nisi pars Christi. Denique incredibile est, illud, quod additur, posse esse adeo imperceptibiles partes alicuius particule, vt neque ab Angelo possint discerni: quomodo enim staret, Angelum illam comprehendere, si eius partes non discerneret.

Propter hæc est sententia aliorum, qui dicunt Christum

Christum totum esse in singulis partibus quantumvis minimis, & in singulis earum partibus; ceterum non habere infinitas praesentias, quia in singulis particulis adeo exiguis, ut humana industria non sint diuisibiles, non habet Christus plures praesentias, sed vnam indiuisibilem, quae est totus in illa particula, & totus etiam in singulis partibus. Quod si forte, quando diuiditur hostia, contingat, diuidi aliquam ex his particulis minimis simul cum aliis, respondent, vel Deum ab initio illas praesentias disponere in his particulis, quos nouit non diuidendas vel praesentiam illam amitti, & extendi praesentias partium proximarum. Huic sententiae tandem adhaeret P. Aegidius in praesenti art. 3. num. 49. & sequentibus; & Lessius lib. 12. de Perfectionibus Diuinis num. 126. & non est improbabili. Displicet tamen eo, quod sine necessitate confugiat ad illas praesentias pro numero particulatum naturaliter indiuisibilium, cum facilius ponatur illa praesentia tota continua, & diuisibilis pro diuisibilitate spatij; nullum enim inconueniens nouum apparet in partibus illius praesentiae, quod non sit in partibus specierum, & in partibus cuiuslibet continui; quare sicut partes specierum communiter dicuntur infinitae solum syncategorematicae; sic etiam de partibus illius praesentiae dicendum est, cum omnino commenlurentur partibus spatij.

Obicit P. Coninch ubi supra num. 37. esse maiorem absurditatem in diuisibilitate illius praesentiae in infinitum, quam in diuisibilitate partium continui; quia illae praesentiae ad diuersas partes specierum non sunt plures partiales, sed totales; primo, quia si omnes componerent vnam solam praesentiam, sequeretur, Christum semel tantum ibi esse ante diuisionem specierum; quod tamen in hac sententia non admittitur. Secundo, quia in singulis replicationibus Christus est actu integre, & complete, independenter à quacunque replicatione. Tertio, quia haec replicationes non sunt proprie continuae inter se, sicut duae guttae aquae, sed solum contiguae, sicut arenae in cumulo; nam per diuisionem specierum nihil intrinsecum in illis replicationibus perit; alioquin quoties franguntur species, periret aliquid intrinsecum corpori Christi, quod videtur absurdum. Confirmatur, quia si Deus annihilaret species, & cōseruaret corpus Christi, tunc illae replicationes essent vere inter se discretae; ergo & nunc, cum non habeant vllam physicam cōnexionem cum speciebus.

Hac omnia supposita illa sententia Philosophica de diuisibilitate continui in infinitum, nihil habent difficultatis. Ad primum responderetur, sicut in speciebus sunt plures partes componentes vnam quantitatem, verbi gratia, totalem; sic illam praesentiam corporis Christi habere plures partes pro diuisibilitate spatij, quarum singulae sunt partiales, & omnes componunt vnam praesentiam integram, totalem ad totum illud spatium. Vnde in aliquo sensu Christus est semel in illo spatio, non ita ut non sit totus in singulis partibus spatij, sed ita ut non sit per plures praesentias totales, sed per plures partiales, atque ideo est semel totaliter, sed pluries partialiter non partialitate corporis, sed partialitate praesentiae; sicut Angelus, vel anima est pluries partialiter in suo spatio, hoc est, per plures partes praesentiae, quarum singulae faciunt praesentem totum Angelum vel animam parti spatij, sed omnes componunt vnam praesentiam totalem; sicut plures partes aquae vnam aquam: quod quidem in praesentia corporis Christi facilius intelligitur, cum sit materialis, & possit habere absque difficultate eandem diuisibilitatem, quam habent res materiales.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

Ad secundum concedimus, in singulis partibus spatij contineri totum Christum integrum, & completum, non tamen omnino integre, & complete ex parte praesentiae; nam licet illa praesentia partialis possit etiam dici integra in aliquo sensu, quatenus illa sola posset existere absque omnibus aliis, de facto tamen non est integra, sed partialis propter vnionem, qua connectitur cum aliis partibus praesentiae, sicut quauis pars aquae posset existere absque aliis, & esse aqua integra: de facto tamen, quando componit cum aliis partibus, non est integra, id est, totalis, sed pars aquae maioris. Hoc ipsum dicimus de praesentia sacramentali.

Ad tertium, negamus, illas praesentias partiales esse solum contiguas, sicut arenam in cumulo, sed dicimus esse continuas, sicut guttas aquae, & sicut partes praesentiae Angeli, vel animae. Quando vero rumpuntur species: vel illa fractio fit, manentibus partibus specierum in eodem loco, in quo erant antea, solumque ablata earum continuatione; vel sic (provt semper contingit) singulis partibus hostiae mutatis aliquantulum à priori loco. Si hoc secundo modo fiat, non est dubium, quod fiat mutatio intrinseca in ipsa praesentia, & in corpore Christi, perditur enim non solum vnio inter partes praesentiae, sed & praesentia, saltem quoad illas partes correspondentes spatio, quod relinquitur; & acquiritur praesentia ad partes noui spatij, quod per motum acquiritur. Si vero fractio specierum fiat primo modo tunc negamus, fieri mutationem intrinsecam in praesentia corporis Christi: nam licet partes specierum perdant continuationem, quam habebant inter se, partes tamen praesentiae corporis Christi manent adhuc continue inter se, quia ad continuationem partium praesentiae solum requiritur vnitas subiecti, & spatij, quae adhuc maneret, licet species non essent amplius continuas, sed contiguae. Vnde ad confirmationem dicimus, si annihilatis speciebus maneret praesentia corporis Christi, futuram continuam, sicut prius; quia ex se non pender à continuatione, vel praesentia specierum; sed sicut si annihilato corpore, vel discontinuatis eius partibus, maneret anima rationalis in eodem spatio, adhuc eius praesentia esset continua, & vna sicut prius; sic dicendam omnino esset de praesentia corporis Christi, quae imitatur omnino praesentiam animae rationalis in corpore.

Secunda difficultas est, quia ex dictis videtur sequi, quod totus Christus sit etiam sub indiuisibilitate, & punctis specierum. Consequens autem negatur communiter à Theologis; imo aliquando cum Salmanticae defenderetur, offensionem peperit apud Doctores; quia corpus Christi in Eucharistia succedit loco substantiae panis: ergo ubi non erat panis, non est corpus Christi; ergo non est in punctis specierum, quia ibi non erat panis; alioquin cum diuiditur panis, & resultant superficies quantitatis terminatae, resularet etiam aliquid panis de nouo, & per consequens aliquid materiae & formae, & iam esset plus panis in pane diuiso, quam in pane integro; quae omnia videntur absurda. Deinde, quando diuiditur hostia consecrata, resultant similiter noua indiuisibilia, ut terminent de nouo illas partes: ergo ponitur Christus de nouo in illis indiuisibilibus sine noua consecratione, & sine conuersione alicuius substantiae in corpus Christi; quod videtur absurdum; nam provt est ibi corpus Christi, non succedit alicui substantiae, quae ibi antea esset, quia sub illa superficie de nouo resularet (ut suppono) nulla fuit antea substantia, sed solum ponitur corpus Christi loco substantiae possibilis quae foret ibi, si non esset corpus Christi, quod non sufficit ad hoc, ut ponatur ibi

D d 3 ibi

Valquez.

ibi per conuersionem. Hæc sunt, quæ potissimum probant, corpus Christi non esse in indiuisibilibus specierum; quam sententiam cum aliis tenet P. Valquez *disputat.* 188. *cap.* 4.

§ 2.
Addunt aliqui.

Addunt aliqui, quando species vini consecrata miscetur cum vino non consecrato, & resultat indiuisibile nouum continuatum, non fore, cur magis ponatur sub illo indiuisibili sanguis Christi, quam substantia vini, cum indiuisibile, sit copulatiuum vtriusque quantitatis. Nec ad veritatem verborum consecrationis requiritur, quod ponatur ibi sanguis Christi: nam licet ibi non ponatur, erunt vera verba præterita; pone enim, antea dixisse: *hoc est vinum album*; vera sunt hæc verba, licet postea miscetur cum vino rubro potentiori, & ideo in continuatio ponatur forma vini rubri, quod præualeat, & non vini albi; ergo similiter vera sunt verba: *hic est sanguis Christi*, licet postea miscantur species cum vino rubro potentiori, & ideo sub indiuisibili continuatio non sit sanguis Christi, sed substantia vini rubri potentioris. Confirmatur, quia ad veritatem verborum solū requiritur, quod sanguis Christi succedat loco vini albi, quod in ipsum conuertitur, & præter, quod præteret illa substantia vini: ergo si vinum album non esset futurum sub illo indiuisibili copulatio, non requiritur ad veritatem verborum, quod sanguis Christi ponatur sub illo in prædicto casu.

Confirmatur.

§ 3.
Respondendi potest.

Respondendi fortasse posset ex ipso argumento, quod scilicet in eo solum casu deberet poni sanguis Christi sub illo indiuisibili, quando debuisset poni substantia vini conuersi in sanguinem, cuius loco succedit ipse sanguis: quare si vinum rubrum postea adueniens potentius sit, & ideo debeat ipsum solum esse sub illo indiuisibili, non oportebit, quod ponatur ibi sanguis Christi. Quid tamen, si vtrumque vinum æqualis ætuitatis, & virtutis sit? Tunc dici posset: si sub illo indiuisibili copulatio quantitatis resultat ex natura rei indiuisibile substantiæ similis reliquo vini, resultaret etiam in prædicto casu, atque ideo non esset ibi sanguis Christi, sed illud indiuisibile substantiæ nouum, quod nunquam fuisset consecratum, nec ad veritatem verborum requireretur eius conuersio. Si vero sub indiuisibili copulatio quantitatis futura esset substantia vtriusque vini (propterea aliqui volunt) saltem inadæquate, dici posset, futurum etiam ibi sanguinem Christi, & substantiam vini, quod de nouo admiscetur.

§ 4.
Non tamen tollitur difficultas, sed augetur.

Hæc tamen non tollunt difficultatem, sed augent; quia si sub indiuisibili quantitatis copulatio resultat nouum indiuisibile substantiæ vini, quod quia consecratum non fuit, manet non conuersum in sanguinem, sequitur primo, quod ob eandem rationem, quando species consecrata diuiduntur, & resultant noua indiuisibilia terminatiua quantitatis, debeant etiam resultare indiuisibilia substantiæ panis & vini, quia illa indiuisibilia quantitatis non fuerunt consecrata, atque ideo sub illis non erit Christus, sub nouum indiuisibile substantiæ resultans ex diuisione. Item, quando per motum localem aliæ partes consecratæ aliis consecratis continuantur in calice, toties resultant noua indiuisibilia quantitatis, & per consequens noua indiuisibilia substantiæ non consecratæ; quare in calice consecrato erunt post paululum temporis multa indiuisibilia substantiæ vini de nouo producta admixta speciebus consecratis. Denique ex hoc fit, quod etiam si totum vinum album consecratum sit potentius, & robustius, quam rubrum, cui postea miscetur, adhuc resultabit indiuisibile copulatiuum substantiæ nouum simile aliis, quæ erant vino albo, atque

ideo aliquam substantiam vini albi ibi esse non conueniam in sanguinem Christi, quæ omnia videntur absurda, & ideo non videtur concedendum corpus, & sanguinem Christi esse sub indiuisibilibus specierum.

Oppositam tamen sententiam, quod scilicet corpus, & sanguis Christi sint sub indiuisibilibus, tenet cum aliis P. Suarez *disput.* 52. *sect.* 3. & probari videtur, primo quia non magis repugnat, totum Christum esse in spatio indiuisibili, quam in spatio diuisibili exiguo; ergo cum necesse sit concedere hoc secundum, non est cur negetur primum. Secundo, quia si solum esset in spatio indiuisibili, ergo si contingat, hostiam diuidi per dimidium illius spatij, vel diuidetur Christus, vel incipiet esse totus in singulis partibus, ubi antea non erat totus. Tercio, quia corpus Christi est in hoc spatio, sicut Angelus, sed Angelus non solum est in partibus, sed etiam in punctis; alioquin præsentia Angelii esset interrupta per vacuitates indiuisibiles; ergo idem dicendum est de Christo. Quarto, quia sub indiuisibilibus quantitatis præerat aliquid substantiæ panis: nam omne accedens etiam indiuisibile inheret substantiæ, sed nihil substantiæ panis remanet post consecrationem; ergo illud conuertitur in corpus Christi ibi succedens.

Quarto addere possumus, quia anima nostra tota correspondet singulis indiuisibilibus corporis; alioquin haberet præsentiam interruptam; non enim potest esse in spatio continuo, si non sint partes præsentia continuæ inter se mediis continuatiuis indiuisibilibus; ergo nec anima Christi in Eucharistia potest habere præsentiam continuam, nisi correspondet tota singulis indiuisibilibus spatij. Denique idem argumentum fieri potest de ipso corpore Christi, quod nisi totum correspondeat singulis indiuisibilibus spatij; necesse est quod eius præsentia non sit continua, sed interrupta; quod cum non possit cedere, oportet, quod sit etiam in indiuisibilibus, non potest autem correspondere pars sola corporis Christi indiuisibili spatij; iam enim esset una pars corporis in vno indiuisibili, & alia in alio; ergo debet totum corpus, sicut tota anima, & sicut tota substantia Angeli correspondere.

Vides vtriusque partis argumenta satis difficilia: ego quidem neutris puto sufficienter posse fieri satis. Vnde iuxta diuersas Philosophorum sententias dupliciter dissoluenda existimo: nam illi, qui quantitatem componunt ex solis indiuisibilibus, & negant diuisibilitatem illam partium in infinitum, facile se expediunt ab hac questione: concedunt enim corpus Christi esse sub singulis indiuisibilibus specierum; nec contra hos vrgent argumenta propolita; quia in ea sententia per continuationem non resultant noua indiuisibilia continuata, nec per diuisionem noua terminatiua, sed illa quæ prius erant continuatiua fiunt terminatiua, & e contra, ablata solum vel posita eorum vnione inter se. Et sicut sub singulis punctis quantitatis præerat aliquid indiuisibile substantiæ panis, sic loco illius ponitur post consecrationem totum corpus Christi per veram conuersionem. In sententia vero communis Philosophorum ponente partes continui diuisibiles in infinitum; existimo consequenter neganda esse omnia eiusmodi indiuisibilia tam in continuo pertinenti, quam in successiuo: hoc enim modo vitantur omnes fere difficultates, quæ ex illo principio passim in Philosophia, & Theologia occurrunt, & aliud minus difficile soluuntur, quæ ad probanda ea indiuisibilia solent afferri de hoc tamen alio loco, Deo volente, dicemus ex professo.

SECTIO